

5 ปีที่รอคอย คดีประวัติศาสตร์

การต่อสู้ระหว่างประโยชน์ทางธุรกิจ กับ ประโยชน์แก่ประชาชนโดยรวม

2018-09-27

การต่อสู้คดีครั้งนี้ถือเป็นหนึ่งในคดีประวัติศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข มีประเด็นแห่งคดีที่ทั้งฝ่ายผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีสู้กันยืดเยื้อ เอกสารหลักฐานที่ยื่นเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาลมากมาย นับรวมหลายพันหน้า วัตถุพยานและภาพถ่ายหลายร้อยชิ้น มา ณ บัดนี้ (25 กันยายน 2561) ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาออกมาแล้วว่า "ยกฟ้อง"

โดยในคำพิพากษาได้ชี้เหตุผลในเนื้อหาของคดีไว้อย่างครบถ้วนชัดเจนทุกประเด็น (ใครสนใจสามารถหาอ่านได้ ในคดีหมายเลขแดงที่ 1886/2561 และคดีหมายเลขแดงที่ 1887/2561) แต่ที่จะขอเล่าต่อไปนี้เพื่อต้องการขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากศึกครั้งนี้มีผู้ร่วมเส้นทางการต่อสู้มากมาย ต้องขอกราบขอบพระคุณจากใจต่อท่านอัยการผู้รับผิดชอบคดี คณะอาจารย์ ผู้บริหาร ทีมงาน ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ร่วมต่อสู้คดีนี้มาด้วยกัน

ปฐมบทของคดี จากกรณีที่กระทรวงสาธารณสุขอาศัยอำนาจตามมาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2535 (กฎหมายเดิม) ออกประกาศเพิ่มขนาดรูปภาพข้อความคำเตือนบนซองบุหรี่จาก 55% เป็น 85% เมื่อเดือนเมษายน 2556 โดยกำหนดให้ประกาศมีผลใช้บังคับในวันที่ 2 ตุลาคม 2556 เป็นเหตุให้ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม 2556 มีผู้ยื่นฟ้องกระทรวงสาธารณสุขต่อศาลปกครองกลาง ขอให้เพิกถอนประกาศฉบับนี้ถึง 6 คดีรวม โดยมี 2 ใน 6 คดี ขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเพื่อทุเลาการบังคับใช้ประกาศด้วย ซึ่งศาลปกครองกลาง ได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเพื่อทุเลาการบังคับใช้ประกาศตามที่ผู้ฟ้องคดีขอแน่นอน กระทรวงสาธารณสุขอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด

ในระหว่างนั้น ในเดือนตุลาคม 2556 ก็มี 2 ใน 6 คดี ที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา โดยศาลชี้ว่า เนื่องจากผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ผู้เดือดร้อนเสียหาย จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล จึงต้องสู้กันต่อไปอีก 4 คดี.. ต่อมา ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2557 จึงทำให้ประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับนับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ย้อนรอยเส้นทางการต่อสู้...

เมื่อคดีอาโหมเข้ามา นายแพทย์นพพร ชื่นกลิ่น (รองอธิบดี กรมควบคุมโรค ในขณะนั้น) ได้มอบหมายมายังตนว่า ให้วางงานอื่นทั้งหมดให้คนอื่นดำเนินการแทน ให้ตนทุ่มเทอย่างเต็มที่เพื่อเป็น

ผู้รับผิดชอบเขียนคำชี้แจง รวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อต่อสู้คดีในคราวนี้ ที่จำได้คือ ตนอ่านคำฟ้องทั้ง 4 คดี ไม่ต่ำกว่า 10 รอบ กำหนดประเด็นที่ต้องสู้ออกมาได้ 15 ประเด็น เอาละ พร้อม ลุย!!!

เส้นทางการต่อสู้ที่ยาวนาน

จากการฟ้องคดี - ขอศาลคุ้มครองชั่วคราว - ศาลมีคำสั่งคุ้มครอง - อุทธรณ์คำสั่ง - ศาลยกเลิกคำสั่ง - ประกาศมีผลใช้บังคับ - คำให้การแก้คำฟ้อง - คำคัดค้านคำให้การ - คำให้การเพิ่มเติมแก้คำคัดค้าน - คำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อนวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง - วันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก - วันนัดฟังคำพิพากษา - ยกฟ้อง

จากมิถุนายน 2556 ถึงกันยายน 2561 คำชี้แจงทุกบรรทัด เอกสารหลักฐานทุกหน้า วัตถุพยานทุกชิ้น พินิจพิเคราะห์ ทวนแล้วทวนอีก เพราะศึกครั้งนี้ แพ้ไม่ได้!!!

แรกเริ่ม ขึ้นทำคำให้การแก้คำฟ้อง

มีทีมคณาจารย์ ท่าน อจ.ประกิจ วาทีสารทกิจ อจ.ศรีณญา จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหิดล อจ.ปกป้อง อจ.สาวตรี อจ.ภูมินทร์ จากคณะนิติศาสตร์ มธ. และอจ.เอื้ออารีย์ จากคณะนิติศาสตร์ จุฬา โดยมีคุณหมอปานทิพย์ พีศิริชัย พีนิโรจน์ พีบังอร ช่วยชี้แนะแนวทางการต่อสู้และข้อมูลตลอดจนเอกสารหลักฐานทางวิชาการเพื่อสนับสนุนคำชี้แจง มีทีมน้องๆ ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบสมัยนั้นช่วยรวบรวมเอกสารหลักฐานกันอย่างแข็งขัน

จำได้ว่า ช่วงนั้น พวกเรานัดกันทุกอาทิตย์ ด้วยกรอบระยะเวลาที่ต้องยื่นคำให้การและเอกสารหลักฐานต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด จึงต้องใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุด ครั้งแล้วครั้งเล่าในการนัดหารือ คำชี้แจงที่ตัวเองยกร่างเขียนขึ้นมาก็ยิ่งครบถ้วน รัดกุม และหนักแน่นยิ่งขึ้นและยิ่งขึ้น คณาจารย์และทีมงานทุกคนเต็มที่มาก ทั้งประเด็นใหญ่ประเด็นเล็ก พวกเราตามเก็บอย่างถึงที่สุด

ระหว่างนั้น กระทรวงสาธารณสุขได้ส่งเรื่องไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด มอบอำนาจให้พนักงานอัยการว่าต่างคดีแทน เพื่อให้การต่อสู้คดีรอบคอบและรัดกุมที่สุด การต่อสู้จึงมีพนักงานอัยการเข้าร่วมเส้นทาง นับแต่ขึ้นทำคำให้การเพิ่มเติมเป็นต้นมาจนถึงวันที่ศาลมี คำพิพากษายกฟ้อง ยิ่งผ่านแต่ละขั้นตอน คำชี้แจงก็ยิ่งเฉียบคมและหนักแน่นขึ้น เอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมที่ยื่นต่อศาลก็ยิ่งพร้อมและครบถ้วน ตรงประเด็นขึ้น

ล่วงมาถึงเดือนธันวาคม 2560 มี 2 คดีขอถอนคำฟ้อง และศาลได้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

สู้กันต่ออีก 2 คดี.. จนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษา 25 กันยายน 2561

ในระหว่างเส้นทาง มีหนึ่งเหตุการณ์ที่จำได้แม่น มีอาจล้มได้เลยเดียว ตอนนั้นประมาณเดือนพฤษภาคม 2559 รองอธิบดีท่านใหม่ซึ่งต้องกำกับดูแลหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่เพิ่งมารับตำแหน่งได้ไม่นาน ตอนนั้นมาถึงขั้นตอนที่ต้องยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมก่อน วันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงของ 1 ใน 4 คดี นั้นหมายความว่า

ในคดีนี้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายหมดสิทธิ์ยื่นอะไรใดๆ ต่อศาลอีกต่อไป จึงได้หารือท่านอัยการผู้รับผิดชอบคดีว่า นี่เป็นครั้งสุดท้ายแล้ว ขอทำงานสุดฝีมือ ขอเวลาจนถึงวันสุดท้ายที่จะยื่นต่อศาลได้

และแล้ว กฎของเมอร์ฟีก็เกิดขึ้นในช่วงเช้าของวันนั้น Anything that can go wrong, will go wrong. คอมพิวเตอร์ข้าพเจ้าเจ๊ง หน้าจอค้าง คือคำชี้แจงข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ข้าพเจ้าเพียรพยายามทำอยู่ในเน! กว่าจะกู้คอมพิวเตอร์คืนมาได้ เข้าไปปรีนเอกสารได้ก็บ้ายคล้อย ขณะเดียวกัน ต้องประสานขอความเห็นใจจากท่านอัยการผู้รับผิดชอบคดีอีกทาง รอหน่อยนะคะ ทันค่ะๆ ข้าพเจ้าน้ำท่วมนี้ไม่ต้องพูดถึง ข้าพเจ้าและทีมงานวุ่นวายมาก ด้วยคำชี้แจงหนามาก เอกสารหลักฐานกองใหญ่มาก จะบ้ายสามโมงแล้วด้วย แวดตาทีมงานเริ่มอ่อนล้าและสิ้นหวัง ท่านรองอธิบดีจะเซ็นหนังสือส่งศาลให้ไหมน้อ

ตัดสินใจโทรศัพท์หา เล่าที่มาที่ไปให้ฟัง เสียงจากปลายสายแว่วมาว่า "ผมร่วมงานแกลงข่าววันดสบุหรีโลกอยู่ที่ห้องประชุมชั้น 1 รีบถือมาที่ห้องทำงานผมเลยครับ จะรีบเซ็นให้" โห! ตื่นตันใจสุดๆ ท่านผู้นั้นคือ นายแพทย์สุเทพ เพชรมา (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข) และแล้ว คำชี้แจงและเอกสารหลักฐานการต่อสู้คดีในชั้นตอนดังกล่าวก็สามารถส่งศาล ได้ทันเวลา และแล้ว บัดนี้ ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษา "ยกฟ้อง" คดี

รู้สึกภาคภูมิใจมาก เพราะนั่นหมายความว่ากระทรวงสาธารณสุขชนะ

ที่ภาคภูมิใจยิ่งกว่าคือ คำวินิจฉัยของศาลที่ชี้ว่า การออกประกาศเพิ่มขนาดข้อความภาพคำเตือน บนซองบุหรีจาก 55% เป็น 85% แม้ผู้ประกอบการต้องมีภาระบ้าง แต่เมื่อเทียบกับประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว ย่อมต้องถือประโยชน์ต่อส่วนรวมที่จะเกิดกับประชาชนมากกว่า กระทรวงสาธารณสุขใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ที่เล่ามาเป็นเพียงหนึ่งในร้อยเรื่องราวของคดีประวัติศาสตร์นี้

วินาทีที่ได้ยื่นศาลท่านอ่าน คำพิพากษาว่า "ยกฟ้อง" รู้สึกภาคภูมิใจ ตื่นตันใจยิ่ง ชัยชนะนี้เป็นของคนไทยทุกคนค่ะ ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ทุกท่านคือผู้ร่วมทางต่อสู้คดีประวัติศาสตร์นี้ค่ะ

ด้วยจิตคารวะ

อังคณา บริสุทธิ

ศูนย์กฎหมาย กรมควบคุมโรค

27 กันยายน 2561

อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ : <https://ddc.moph.go.th/th/site/newsview/view/179>